

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН. єДНАЙТЕСЯ!

ЧИТАЙТЕ В ЦЬОМУ
НОМЕРІ:

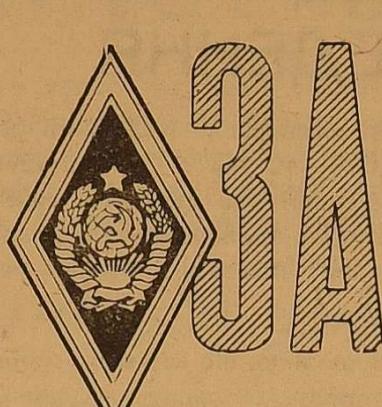
ВІСТІ З СЕСІЇ — 1 стор.

ПРО ВИВЧЕННЯ КЛАСИЧНОЇ ПРАЦІ — 2 стор.

ПРО СПЕЦСЕМІНАРИ І СПЕЦКУРСИ — 2 стор.

ДО ІСТОРІЇ ОДУ — 3 стор.

КЛУБ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДІЄ — 4 стор.

**ЗА НАУКОЮ БІ
КАДРИ**
Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 17 (753).

П'ятниця, 31 травня 1963 р.

Ціна 2 коп.

ЖРОКУЄ ЛІТНЯ СЕСІЯ**Найважливіший обов'язок**

Літня сесія фактично уже розпочалася. Це важливе випробування для студентів хімфаку.

Ми не забули неприємних для нас результатів зимової сесії. Багатьох затягих боржників і ледарів відчислено з університету. Це суворий урок тим, хто легковажно ставиться до навчання.

У нас є чимало студентів, які приходять на сесію впевнено, з міцними знаннями. Вони беруть участь у громадській роботі, в самодіяльності, в наукових гуртках і добре вчаться. Ім буде про що розказати, пригадуючи студентські

Доц. О. В. БОГАТСЬКИЙ.

ПО-НОВОМУ

В цьому році наша 2-га група, як і всі групи нашого курсу, відчула наближення сесії значно раніше, ніж минулого року. Справа в тому, що комсорг курсу Хаїс та академсектор Філоненко, очевидно, врахували досвід попередніх сесій, коли всі заліки та екзамени обрушувалися на нас грізним дев'ятим валом, а підготовка до екзаменів починалась лише тоді, коли з'явився розклад складання заліків та екзаменів. Звідси і ті далеко не близкі сесійні результати нашого курсу.

Цього року стан речей змінився. Це пояснюється, мабуть, серйознішим ставленням студентів до навчання. На зборах, які пройшли в групах на початку травня, ми вирішили не повторювати помилок минулого року і розпочати підготовку до сесії одразу ж.

Комсорг нашої групи В. Чумаченко зробила і робить все можливе, щоб рішення це не залишилось лише на папері. Уже зараз наша група склала заліки з електротехніки, фізпрактикуму та іноземної мови. Майже всі студенти складають заліки успішно.

Наближається найвідповідальніший момент — час іспитів. Ми намагатимемося зробити все, щоб зустріти екзаменаційну сесію у всеозброєнні і вивести групу на перше місце на курсі.

Л. КАРПОВ,
студент 2 курсу фізфаку.

НЕЩОДАВНО на хімічному факультеті ОДУ разом із Одеским обласним відділом народної освіти (промисловим і сільським), товариством по поширенню політичних та наукових знань та обласним відділом Все-союзного хімічного товариства ім. Д. І. Менделеєва була проведена 17 хімічна олімпіада школярів.

Олімпіада проходила в 2 тури. Перший тур проводився по школах вчителями шкіл по розроблених в університеті завданнях і в олімпіаді могли взяти участь всі учні 8—11 класів. Переможці в першому турі були допущені до участі в другому, який проводився 21 квітня в університеті. Учасникам олімпіади було запропоновано 5 задач. Всього в олімпіаді взяли участь 356 чоловік. Комісія відзначає, що порівняно з минулим роком загальний рівень підготовки з хімії значно зрос. Так, із 108 восьмикласників 12 робіт оцінено 25 балами і 12—24, взагалі кращими визначені 28 робіт, що становить 26 проц. усіх представ-

ХІМІЧНА ОЛІМПІАДА

лених робіт. А в 1962 році із 120 учасників олімпіади по 8-х класах кращими роботами були визнані 22, що становить 18 проц.

По 9-х класах брали участь в олімпіаді 1963 року 103 учні. Кращою роботою визнана одна, вона оцінена в 25 балів (О. Жестокова, Вілково), 2 роботи оцінені в 23 бали. Хорошими визнано 7 робіт (21—22 бали).

Порівняно з 1962 роком, учні значно правильніше і повніше пояснюють властивості елементів та їх сполук залежно від місця в таблиці елементів Д. І. Менделеєва. Однак майже половина дев'ятикласників не зуміли правильно обґрунтувати властивості ряду гідратів окислів, виходячи із положення відповідних металів у періодичній системі. Погано розв'язувались задачі, зв'язані з розрахунками процентної концентрації розчинів і застосуванням закону Авогадро.

По 10 класах брали участь в

олімпіаді 65 чоловік. Жоден з них не набрав 25 і 24 балів. Одна робота оцінена в 23 бали (М. Прудян з Вілкова) і 2 роботи — в 22 бали (Єрьоменко, школа № 3, і Філатов, школа № 47). Це свідчить про погану підготовку учнів з хімії. З 11-класників взяли участь в олімпіаді 75 чоловік. Із них 25 балами оцінена робота А. Чижевського (школа № 47), 2 роботи набрали по 23 бали.

Учні 11 класів переважно мають міцні знання з хімії, не сумніваються в валентності, підбіраних коефіцієнтів, вміють розв'язувати задачі з допомогою формул і рівнянь, але не можуть пояснити зміни властивостей елементів по групах і періодах з точки зору будови атома, не засвоїли сукупні періодичності в зміні властивостей елементів. Крім того, у багатьох спостерігається за хімічними формулами відсутність конкретних уявлень про речовини, не вміння пов'язати рівняння хіміч-

них реакцій з реально протікаючими в природі процесами. Учні записували рівняння таких «процесів», які ніколи не здійснюються в природі.

Так із 75 учасників олімпіади на питання, як, використовуючи залізо, сірку, воду і повітря, одержати ряд окислів, основ і солей, лише 3 відповіли повністю і з правильною оцінкою в 5 балів, 4 відповіді оцінені 4 балами. Зазначені недоліки особливо характерні для учнів районів області.

Комісія рекомендує результати олімпіади обговорити на районних засіданнях вчителів хімії (серпневі наради), а також на міських методичних нарадах вчителів. Слід звернути особливу увагу вчителів на якість підготовки учнів з хімії і на залучення всіх шкіл міста і області до участі в олімпіаді 1964 року.

Доц. Р. М. ДРАНИЦЬКА,
асист. Н. Т. ПРЕСНЯК,
член комісії по проведенню
олімпіади 1963 р.

Закінчується навчальний рік

Наш факультет готовиться до чергового випуску спеціалістів-хіміків. Уже відбувається розподіл студентів. Наши випускники підуть працювати в лабораторії підприємств і науково-дослідних установ, до середніх учебних закладів.

Нинішній випуск — це 28 випуск факультету. Сотні молодих спеціалістів-хіміків одержали у нас за ці роки путівки в життя, в праці бережуть честь факультету.

Наши випускники, озброєні глибокими знаннями в галузі спеціальних і соціально-економічних наук, віддадуть всі свої сили і знання справі побудови комунізму в нації країні.

І. Й. БУРШТЕИН,
секретар партбюро хімфаку.**Захист пройшов успішно**

Двадцяті числа травня пройшли на філологічному факультеті «під знаком захисту дипломних робіт». Багато робот було у дипломантів протягом року, але всі вони особливо хвилюються, коли стоять за кафедрою перед Державною екзаменаційною комісією.

Студентка О. Панченко ще на молодших курсах цікавилася питаннями літератури італійського неorealізму. 2 роки тому вона зробила цікаву доповідь з цієї теми на засіданні наукового гуртка сучасної зарубіжної літератури. Дипломна робота студентки, присвячена творчості відомого італійського письменника В. Пратоліні, є результатом кількарічного дослідження. Керівник — доцент Б. О. Шайкевич, і рецензент — доцент О. П. Ковальчук, дали високу оцінку роботі О. Панченко. У Держ-

авної екзаменаційної комісії не має заперечень, робота оцінюється найвищим балом — «відмінно».

Взагалі захист у дипломантів, які писали дипломні роботи при кафедрі російської та зарубіжної літератури, пройшов успішно. Серед них, що одержали найвищу оцінку, студентки Жигаліна, Алірова, Слободнichenko та інші.

НАШ КОР.

**Іноземною
мовою**

Захист дипломних робіт іноземною мовою став на біологічному факультеті уже традиційним. 24 травня студентка Т. Єрьоменко протягом 20 хвилин викладала англійською мовою тези і резюме своєї дипломної роботи на тему «Водорості Одеського Чорноморського узбережжя».

Члени Державної екзаменаційної комісії професор Р. І. Файтельберг, професор О. Р. Прендель ставили цікаві запитання англійською мовою. Дипломантка вичерпно відповіла на всі питання.

В успіху дипломантки є й заслуга старшого викладача кафедри іноземних мов Б. Д. Авербух, яка надала студентці кваліфіковану допомогу.

Захист дипломних робіт іноземними мовами повинен стати традицією і на інших факультетах.

В. ГОЛОДЕЦЬКИЙ.

ЗНОВУ СЕСІЯ

ЗНОВУ СЕСІЯ! Поки що заліко-ва, але й ця пора напружені: читаються останні лекції, проводяться останні семінари, скла-даються заліки. І все це саме в той час, коли світить сонце і блакитне море вабить юність на свої золоті пляжі... Так, не легко!

Як же йдуть зараз справи у істориків? Завітаємо до них... Ми на другому курсі. Підходимо до редактора курсової стіннівки Віктора Антонова і засипаемо його питаннями. Він лаконічно відповідає, що другокурсники вже склали заліки з спецкурсів, з історії СРСР і ось складають залік з історії середніх віків доцентові Ірині Володимирівні Зав'яловій. Порадували своїми знаннями студенти К. Жеков, Віктор Бачило, В. Матковський та ін.

У коридорі зупиняємо Сергія Григорова і цікавимось успіхами четверокурсників.

— Заліки ще не складали, а ось курсові вже захистили, — відповів комсорг курсу. — Всі 20 студентів — на «відмінно». 100 процентів!

Першокурсники сьогодні складають свій останній залік з латинської мови. Ми побажали їм, як ведеться, «ні пуху, ні пера» і, одержавши традиційну відповідь, попрямували на третій курс.

Профорг 3-го курсу Борис Заболотний повідомляє, що у третьокурсників залишились ще два заліки: з нової історії та з історії мистецтв. Третьюкурсники успішно склали попередні 4 заліки. Особливо міцні знання у студентів І. Проценка, Т. Васько, А. Конушкіної та інших.

Отже, закінчуються останні заліки. Попереду — екзамени.

Рейдова бригада «ЗНК».

ПРО СПЕЦСЕМІНАРИ, СПЕЦКУРСИ ТА МЕТОДИКУ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

В світлі рішень ХХІІ з'їзду КПРС перед кожним вищим учи-вом закладом поставлено відпові-дальнє державне давдання — готувати висококваліфікованих специалістів з широким теоретичним і політичним світоглядом (З Програми КПРС).

На філологічному факультеті університету готують учителів мови та літератури для восьмирічної і середньої школи. Зараз восьмирічна і середня школа, як відомо, переживає досить важливий період, зв'язаний з наближенням навчання до життя, до виробництва. В зв'язку з цим перед учителями всіх спеціальностей, зокрема й перед учителями мови та літератури, постало чимало нових методологічних та методичних питань, які треба розв'язати і зреалізувати в процесі шкільного навчання. Зрозуміло, що колектив викладачів філологічного факультету не може не враховувати наступних потреб середньої школи, готуючи для неї учителів вищої кваліфікації. Для цього в нашому розпорядженні є чимало випробуваних практикою перевірених форм роботи. Серед цих форм почесне місце повинні посісти семінари і спецкурси.

У цьому дописі ми й хочемо поділитися деякими думками про спецсемінари і спецкурси та методику їх проведення на кафедрі українського мовознавства.

Перше питання, яке нам хотілося б порушити, це — питання про тематику спецсемінарів і спецкурсів. Тематика спецсемінарів і спецкурсів повинна зумовлюватись основним нашим завданням — підготувати теоретично і методично озброєного учителя української мови і літератури.

Отож, вона мусить бути органічно пов'язана з профілюючими дисциплінами і, по суті, визначається ними.

Відповідно до цих вимог на кафедрі українського мовознавства протягом декількох років на різних курсах читались і читаються такі спецсемінари і спецкурси:

а) Спецсемінари — «Мова художніх творів розповідного жанру», «Діалектна лексика в історичному висвітленні», «Аналіз шкільних граматик української мови», «Історія українського правопису».

б) Спецкурси — «Порівняльна граматика слов'янських мов», «Характеристика словникового складу мови українських ділових документів XVII ст.», «Українські письменники про мову» та ін. Як видно з наведеного вище переліку тематики спецсемінарів і спецкурсів, більшість із них присвячені поглибленим вивченням історії української мови, а спецсемінари з методикою викладання як методики спецкурсів, присвячені вивченю сучасної української літературної мови, нема. Останнім часом не провадяться спецсемінари й спецкурси з методики викладання української мови в школі і ніколи не читались спецсемінари й спецкурси з основ мовознавства та прикладного мовознавства. Такий стан ми вважаємо за серйозну прогалину в роботі нашої кафедри.

Друге питання — це питання про умови, в яких може успішно проводитися семінар.

Як відомо, спецсемінар — це школа, в якій студент під керівництвом викладача набуває досвіду самостійно працювати, студіювати й теоретично розробляти якесь проблему. Але все це може бути здійснене тільки тоді, коли для проведення спецсемінару створюватимуться відповідні умови. На жаль, про умови успішного проведення спецсемінару ми мало дбаємо. У нашому кабінеті, бібліотеці до окремих семінарів мало потрібної літератури. Окрім джерела, пам'ятки можна було б розмножити на ротапринті чи фотографічним способом. Однак тут ми натрапляємо на перешкоди, які можна перебороти тільки з допомогою учбової частини.

Важливою передумовою успішного проведення спецсемінару є завчасне добровільне укомплектування його слухачами. У нас же іноді список майбутніх «семінарів» просто вивішує деканат, розділивши студентів якогось курсу на відповідну кількість груп. Для того, щоб студенти свідомо обирали собі той чи інший спецсемінар, треба завчасно доводити до відома студентів робочі плани спецсемінарів і роз'яснювати їх вагу та значення.

А тепер декілька слів про методику проведення спецсемінарів. У цьому навчальному році ми вели два спецсемінари — «Історія українського правопису» (III курс) і «Наукове коментування шкільних підручників з української мови» (IV курс).

Спецсемінари були розраховані на 24 години. Із цієї кількості годин 6 годин були присвячені загальній характеристиці спецсемінару, його окремих тем, оглядові літератури, джерел і методиці роботи. Уже на першому занятті кожен студент обрав тему для доповіді. Кожна доповідь розрахована на одне заняття і на першій годині студенти слухають доповідь, а на другій — обговорюють її.

Щоб доповідач міг грунтовано підготуватися, ми до кожної теми подавали список рекомендованої літератури і допомагали йому скласти план доповіді.

В ІВЧЕННЯ класичної Ленінської праці «Чергові завдання радянської влади» за програмою курсу історії КПРС співпало з кінцем 45-річного ювілею з часу йї видання. На засіданні методичної секції і кафедри було детально обговорено лекцію, підготовлену старшим викладачем І. Нікіфорчуком і колективно розроблені методичні поради для проведення семінарських занять, присвячених цій темі. Професор І. В. Ганевич, доц. А. Г. Зубов, З. Я. Березняк та інші провели групові консультації, но яких допомагали студентам пов'язувати теоретичні положення, які вивчаються, з сучасністю, з життям, з практикою комуністичного будівництва.

І дійсно в цій книзі розкрито суть важливих проблем економіки переходного періоду від капіталізму до соціалізму, організаторсько-господарської діяльності соціалістичної держави, значення росту продуктивності праці для перемоги нового суспільного устрою, соціалістичного змагання, як методу підвищення активності трудящих в будівництві комунізму, сили

В обговоренні заслуханої доповіді беруть участь усі студенти. Але один—два студенти, які за-здалегідь знайомляться з доповідю, виступають як офіційні рецензенти.

Зрозуміло, що керівник семінару спрямовує обговорення доповіді в потрібне річище і в кінці робить підсумки. Країни семінарські доповіді виносяться на засідання студентського наукового гуртка.

Позитивно оцінюється робота студента в семінарі за такими критеріями:

- 1) систематичне відвідування занять;
- 2) доброкісно виконана доповідь на обрану тему;
- 3) активна участь в обговоренні семінарських доповідей.

Доц. А. А. МОСКАЛЕНКО.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Зaproшуємо також викладачів інших факультетів висловитись з питань проведення спецсемінарів та спецкурсів на сторінках нашої газети.

НОВІ ЗБІРНИКИ

В першому кварталі 1963 року вийшли з друку збірники студентських та аспірантських наукових робіт.

В студентському збірнику надруковані країни роботи студентів, присвячені різним проблемам історичних, філологічних, фізико-математичних, біологічних, геолого-географічних наук. Керуючись вказівками нашої партії про необхідність тісного зв'язку наукової теорії з практикою комуністичного будівництва, автори-студенти намагалися наблизити свої перші дослідження до потреб життя, виробництва, зробити їх актуальними.

Особливо змістовними з цього погляду є роботи студентів біологічного факультету В. Коваля: «Вплив мікроелемента цинку на підвищення стійкості паростків

Назустріч Пленуму ЦК КПРС

Це було в неділю ввечері. Бесіда «Назустріч Пленуму ЦК КПРС з ідеологічних питань» проводив доц. Я. М. Штернштейн. Червоний куток гуртожитку університету № 3 (вулиця Комсомольська) не вміщував усіх бажаючих. Сюди прийшли і студенти, які мешкають в інших гуртожитках університету.

Багато цікавих і хвилюючих питань було розглянуто в цій бесіді. Говорилося, що найвищий обов'язок радянського письменника, композитора, художника — бути активним будівником комунізму, борцем за торжество ідей марксизму-ленінізму. Вони повинні завжди пам'ятати про те, що в світі йде гостра боротьба двох неприміренних ідеологій — соціалістичної і буржуазної.

Довго ще після закінчення бесіди не розходилися студенти, висловлювали свої думки, ділились враженнями.

Цей вечір приніс нам, студентам, багато нового і корисного.

А. ГУРОВ.

Зaproшуємо цікавих

і ДОПИТЛИВИХ

Геодезична, учбово-методична і мореплавна секція об'єднують спеціалістів-геодезистів різних установ міста, вчителів і викладачів ОВУМУ.

Засідання членів товариства, як правило, відбуваються в Будинку вчених.

Однак товариству потрібні нові ентузіасти — любителі астрономії та геодезії. Члени товариства запрошуєть всіх бажаючих взяти участь в його роботі...

В. СМИРНОВ,
відп. секретар
Одеського відділення ВАГТ.

Остання робота відзначається самостійністю в дослідженні проблем майстерності письменника, без якої і мови не може бути про живу, зриму літературу, що переконує читача правдою життя.

Цікавими і змістовними є роботи студентів історичного факультету, які надруковані в збірнику.

В збірнику аспірантських робіт містяться наукові праці з окремих питань математики, фізики, астрономії, хімії, біології та геології. Ці статті — частини кандидатських дисертацій, над якими працюють аспіранти нашого університету.

Вихід збірників наукових праць нашої молоді — значна подія в культурному житті університету.

М. ГОРСЬКИЙ.

ЗВ'ЯЗОК З ЖИТЯМ

особистого прикладу і популяризації досвіду передових, запровадження нових соціалістичних основ трудової дисципліни, здійснення принципів єдинонаочальства на підприємствах і демократичного централізму в управлінні народним господарством і т. д.

Незважаючи на майже піввікову давність опублікування В. І. Леніним цієї роботи, в ті дні, коли перед новим ладом, народженим революцією, вперше постали величезні завдання творення, звичай з таємою ж злободеністю, наче написана вчора. В ній викладені основні принципи соціалістичного господарювання. Взяті, наприклад, ленінське положення про всенародний контроль і облік, які є об'єктивними закономірностями планового ведення господарства і які з кожним днем набирають все більшого значення на шляху побудови комунізму.

М. С. Хрущов на останніх з'їздах партії і листопадовому Пленумі ЦК КПРС (1962 р.) підкреслював, що вказівки Леніна на не-

обхідність вміти рахувати, вести повсякденну боротьбу за режим економії, проти окозамілювання, розбазарювання державних фондів, проти ледарів і розгільдяїв ззвучать зараз з виключною актуальністю і «в стократ важливіше зараз».

А полум'яні ленінські рядки, спрямовані проти спекулянтів і мародерів — головних «внутрішніх» ворогів Радянської влади, проти дрібнобуржуазних поглядів: «мені б урвати побільше, а там хоч трава не рости», або про підбір на керівну роботу справжніх організаторів, людей з твердим розумом і практичною кмітливістю, людей, які поєднують в собі відданість соціалізму з умінням без зайвої метушні налагоджувати міжні і дружні роботу великій кількості людей, злободеністю, наче написана вчора. В ній викладені основні принципи соціалістичного господарювання. Взяті, наприклад, ленінське положення про всенародний контроль і облік, які є об'єктивними закономірностями планового ведення господарства і які з кожним днем набирають все більшого значення на шляху побудови комунізму.

Обговорення основних положень книги В. І. Леніна «Чергові завдання радянської влади» в І групі

I курсу фізики проходило жваво і цікаво. Студенти використали статті письменника Г. Радова «Наше» і «Захистимо господаря», надруковані в «Літературній газеті», наводили приклади з життя підприємств і колгоспів нашого міста та області.

Студенти Шевцов і Голубієвський показали хороше знання відповідних розділів Програми КПРС і доповіді М. С. Хрущова на листопадовому Пленумі ЦК КПРС і вміло навели окремі положення, які перекликаються з книгою Леніна.

Викладачі кафедри історії КПРС, виступаючи на заводах і в колгоспах з лекціями, присвяченіми знаменний даті — 93-річчю з дня народження В. І. Леніна, окремо зупинялися на розкритті суті ідеї книги «Чергові завдання радянської влади», що є маніфестом господарської діяльності, на характеристиці її величезного міжнародного значення.

Доц. Я. М. ШТЕРНШТЕЙН.

БАТЬКІВЩИНОЮ начерталь-
ної геометрії вважається
Франція, оскільки перша праця з
циого предмета належить перу ві-
домого французького геометра
Гаспара Монжа (1746—1818).

В Росії начертальна геометрія
як наука стала французькою мовою викладатися з 1810 року в
Петербурзькому інституті корпусу
інженерів шляхів сполучень. Випускник цього інституту Я. О. Севастіанов вперше почав читати її російською мовою, переклавши курс Монжа, а в 1921 році з'явилася перша його російська оригінальна праця: «Основи начертальної геометрії».

Серед авторів книг з начертальної геометрії з'являється все більше російських імен: Х. Редер, І. І. Сомов, М. І. Макаров, В. І. Курдюмов та ін.

До відкриття Новоросійського університету начертальна геометрія була уже в числі дисциплін, які читались в Петербурзькому та Московському університетах. Тому до урочистого відкриття Новоросійського університету із Харкова було запрошено приват-доцента В. П. Алексеєва, який читав курс начертальної геометрії на фізико-математичному факультеті лише один рік, а потім знову повернувся до Харківського університету. Серед студентів, які слухали В. П. Алексеєва, був і В. М. Лігін.

В 1869 році В. М. Лігін закінчив університет зі званням кандидата математичних наук і одержав золоту медаль за твір «Про притягання еліпсоїдів». За на-
правленням університету він провів один рік в Цюрихській полі-
технічній школі, де вивчав практичну механіку під керівництвом Цейнера. В 1870 р. він склав ек-
замен на ступінь магістра прикладної математики і був обраний доцентом на кафедрі механіки.

В 1871 році університет знову командиро-
вав його за кордон на 2 роки для дальших занять з механікою. В 1872 році В. М. Лігін за-
хистив у Новоросійському універ-
ситеті дисертацію на ступінь ма-
гістра на тему «Геометрична теорія абсолютноного руху незмінної системи» і знову поїхав за кор-
дон. А в 1874 році, повернувшись з-за кордону, він захистив у Хар-
ківському університеті дисертацію

на ступінь доктора на тему «Узагальнення деяких властивостей руху систем».

В березні 1874 року він обраний екстра-ординарним професором

книги професора лісної академії в Маріа-бруні Шлезінгера «Метод викладання начертальної геометрії в реальніх училищах». В передмові до цього видання Вале-

В. М. Лігін постійно виконував великі громадські доручення. Довгий час він був помічником попечителя Одеського учбового округу і деканом фізико-математичного

Останні роки життя В. М. Лігін провів у Варшаві, як попечитель Варшавського учбового округу. Але, навіть перебуваючи у Варшаві, він постійно підтримував зв'язок з кафедрою, з своїми учнями.

Помер В. М. Лігін у Франції в м. Гієр 6 січня 1900 року, але пам'ять про нього живе в стінах нашого університету.

Доц. В. А. АЛЕКСЕЄВА.

З історії рідного університету

механіки в Новоросійському університеті.

Оскільки фахівців з начертальної геометрії в Росії було дуже мало, то з 1866 по 1874 рік її в Новоросійському університеті не читали. І лише в 1874—75 навчальному році за дорученням Ради університету цю місію взяв на себе В. М. Лігін.

Будучи професором прикладної механіки, В. М. Лігін читав такі курси: кінематику з теорією механізмів, гідрравліку, механічну теорію тепла з теорією парових машин, елементарну механіку, начертальну математику. Крім того, він завідував кабінетом практичної механіки, більшість приладів якого були зібрані його руками. Спочатку проф. В. М. Лігін читав лише лекції з начертальної геометрії, а через 2 роки, за його наполяганням, були введені і практичні заняття з розв'язуванням задач. Він

вів їх сам, оскільки це була справа ще нова і незнайома. Популярність його лекцій росла. Слухати лекції професора Лігіна приходили студенти юридичного та медичного факультетів.

Працюючи з студентами, В. М. Лігін бачив, що їх підготовка дуже слабка. Тому він вжив ряд заходів для поліпшення графічної підготовки випускників гімназій та реальних училищ. Він направив в Міністерство народної освіти не одне прохання, перш ніж в середніх училищах закладах були введені в програму елементарні основи начертальної геометрії. Коли та-
кий дозвіл було одержано, він вважав своїм найпочеснішим обов'язком забезпечити вчителів шкіл необхідною літературою. Він перекладає ряд книг німецьких, французьких вчених.

Назвемо деякі з них:
1) Переклад з німецької мови

ріан Михайлович пише: «З від-
криттям реальних училищ у нас

запроваджено елементарне викла-
дання кількох предметів, які до

цього часу не входили до програм
середніх училищ закладів. Серед

них найбільші педагогічні трудно-
щі обіцяє викликати начертальна

геометрія. Труднощі ці різнома-
нітні і добре відомі кожному, хто

може виявитися з предметом... І коли б

пригадатим для наших умов, то все

в старих і нових назвах вулиць,

корисних вказівок для успішного

викладання...»;

2) переклад з німецької мови

книги Миколецького «Збірник за-
дач з начертальної геометрії»

3) переклад з французької мови

книги професора Паризької полі-

технічної школи А. Маннгейма «По-
чаткові основи начертальної

геометрії» (1883).

Іого хвилювало питання техніч-
ної і графічної грамотності всього

учбового округу. Він сам переві-
ряв понад 10 років підряд екза-
менаційні роботи 14 реальних

учи-
лищ.

Із числа кращих реалістів він

організував гуртки, де створювали

усі умови для дальшого і глибшо-
го розвитку здібних молодих ме-
ханіків.

Часто після закінчення

учи-
лища вони вступали до універ-
ситету.

В 1882 році В. М. Лігін був об-
раний головою Одеського відділу

російського технічного товариства.

За 15 років під його керівництвом

кількість членів його зросла від 730

до 350.

Товариство проводило велику

роботу по розповсюдженю тех-

нічних знань: організовувались

різного роду виставки, курси руч-

ної праці, школи десятників, фото-

лабораторії (що було новиною в

ті часи), хімічні лабораторії, екс-

курсії на заводи.

В 1887 році В. М. Лігін ставить

питання про викладання в Ново-

російському університеті проекцій-

ного і машинобудівного креслення.

Але Міністерство народної освіти

це не пішло. Однак з 1888 р.

Лігіну все-таки вдалося добитися

дозволу на читання цього курсу.

В. М. Лігін постійно виконував великі громадські доручення. Довгий час він був помічником попечителя Одеського учбового округу і деканом фізико-математичного

факультету, головою Одеського відділення російського технічного товариства.

МІСТО, В ЯКОМУ МИ ЖИВЕМО

Екскурсія по рідному місту і розпочалася і закінчилася цікавинами розповідями та історіями — ці-
кавими для всіх, а для нас, істо-
повний метод виявився не зовсім

придатним для наших умов, то все-
в старих і нових назвах вулиць,

ж можна буде використати багато
в історії будинків і місць, пов'яза-
них з життям видатних людей, ми

побачили багато нового для себе.

Але яким би цікавим не було ми-
ніце, про яке Маргарита

Алігер писала у своїй автобіографії: «В степи растуть скудні, вы-
носливі, почти железные от су-

хости травы: пастушья сумка, чеб-
рец, цикорий. Степъ переходит в
глинистые обрывы, поросшие дерев-
ней и чертополохом, обрывы спус-

М. ІСАЙКО.

КУБОК—В РУКАХ ГОСПОДАРІВ

Тільки нещодавно нашим співакам і танцюристам аплодували сімферопольські студенти і моряки Севастополя, але на цьому творчі хвилювання нашої самодіяльності не закінчилися.

21 травня в театрі ім. Жовтневої революції відбувся заключний концерт колективів художньої самодіяльності Центрального району. На цьому концерті були представліні виконавці і виконавчі колек-
тиви вузів, підприємств, шкіл, які

одержали високі оцінки на районному огляді. Приємно, що майже

гретю частину програми становили виступи колективів художньої самодіяльності університету.

Перед початком концерту були оголошені підсумки районного огляду і вручені нагороди переможцям. Урочисту частину відкрив

перший секретар Центрального району партії В. А. Матузенко.

Оплесками зустріли присутні в за-
рі голову жюри конкурсу секрета-
рія району партії Е. Н. Когут.

Вона оголосила результати конкур-
су. Жюрі конкурсу одноголосно

присудило I місце на районному огляді художньої самодіяльності за 1963 рік Одеському державному університету ім. І. І. Мечникова. В. А. Матузенко вручав секретарю парткому ОДУ Л. Х. Калустяну перехідний приз — срібний кубок і грамоту. Друге місце зайняв медінститут, третє місце поділили водники і педін.

Серед виконавчих колективів I місце зайняв академічний хор нашого університету (керівник Г. Косинський), II місце — хор технологічного інституту, III — хор інституту зв'язку.

Серед нагороджених грамотами району найчастіше згадувались студенти і колективи університету: оркестр народних інструментів (керівник — А. Борисов), ансамбль бандурістів (керівник — І. Я. Шаргородський), ансамбль в'єтнамських студентів, танцювальний колектив, вокальний квінтет дівчат (філфак), вокальне тріо хлопців (фак. іноземних мов) та інші.

Грамотами району партії за сприяння розвитку художньої самодіяльності нагороджено ряд керівників підприємств, вузів, зокрема секретар парткому університету Л. Х. Калустян, ректор медінституту та інші.

...Отже, кубок повернувся до своїх господарів. Але огляд проводжується. З 22 по 25 травня відбувався обласний огляд-конкурс художньої самодіяльності. Чимало номерів, представлених на огляд університетом, одержали високі оцінки.

На цьому фото ви бачите, як тепло приймали нашу художню самодіяльність студенти і викладачі Сімферопольського педінституту.

„ЗА НАУКОВІ КАДРИ“
СТОР. 3. 31 ТРАВНЯ 1963 р.

ДО УВАГИ!

Редакції газет «Москоу Ньюс» та «Нувель де Москву» разом з Методичною радою з іноземних мов при Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти УРСР з вересня цього року будуть регулярно друкувати сторінки для студентів, які вивчають англійську чи французьку мови.

Введення цієї рубрики відповідає численним побажанням наших читачів.

На цій сторінці студент, який вивчає іноземну мову, знайде уривки з літературних новинок, добірку для позааудиторної роботи (вірші, пісні, скетчі і т. ін.), куточок гумору, довідково-інформаційний відділ Всесоюзної державної бібліотеки іноземної літератури, нотатки про крайні, мову якої він вивчає, засоби до активізації усної мови і т. ін.

Для студентів, які вивчають англійську чи французьку мову, являють інтерес інші матеріали газет, зокрема статті англійських чи французьких письменників і журналістів.

Ваші пропозиції, зауваження і побажання щодо студентської сторінки просимо надсилати до редакції.

Методична рада з іноземних мов при МВ і ССО РРФСР рекомендую виклада-

чам, студентам, зокрема студентам заочної освіти і всім, хто вивчає англійську чи французьку мови, оформити свою передплату на газету «Москоу Ньюс» чи відповідну газету «Нувель де Москву».

Передплата на газету приймається без обмеження всіма відділеннями зв'язку і «Союздрому», а також громадськими розповсюджувачами преси у вищих учебних закладах.

Передплатна ціна на «Москоу Ньюс» чи «Нувель де Москву» на 1 рік — 3 крб. 12 коп., на 6 місяців — 1 крб. 56 коп. З 1 вересня до 31 грудня 1963 р. — 1 крб. 04 коп. Газети можна передплатити на будь-які строки з розрахунком 26 коп. на місяць.

Для забезпечення безперебійної доставки редакція рекомендую оформити передплату, не відкладаючи.

Сподіваємося, що ті студенти і викладачі, які передплачутимуть газети «Москоу Ньюс» та «Нувель де Москву», знайдуть на цій сторінці багато цікавого і корисного для себе.

Редакції газет «Москоу Ньюс» та «Нувель де Москву».

Методична рада
при МВ і ССО УРСР.

ПРО ЦЕ ВАРТО ПОДУМАТИ

ЯКОСТЬ ввечері один з моїх однокурсників підійшов до доцента Ю. Ф. Касіма і зніяковіло промовив:

— Я, Юрію Федоровичу, вже кілька років пишу вірші, а от чи добре пишу, чи погано, не знаю. Візьміть, будь ласка, оцей мій зошит з віршами, прочитайте і висловіть свої зауваження.

В погляді молодого поета було стільки прохання, що Юрій Федорович не зміг відмовити йому.

І так вже трапилось, що я, стоячи поблизу, мимоволі став свідком цієї розмови. А коли після закінчення заняття ми поверталися додому, розмова ця вилилася у своєрідну дискусію, в цікавий обмін думками серед студентів-вічерників філологічного факультету.

Ми чули про те, що при Одеському держуніверситеті існує літературна студія, якою керує доц. А. В. Недзвідський. Але студія ця, як відомо, охоплює лише студентів стаціонару.

А що коли таку літературну студію створити для нас, студентів вечірнього відділу? Саме про це мені б хотілося поговорити.

Розвиткові вечірнього навчання партія і уряд приділяють дуже велику увагу. Це значить, що ця форма навчання буде дедалі більше поширюватися. Ще кілька років тому на філологічному факультеті, наприклад, не було жодної вечірньої групи, а уже зараз є

два курси з російською та українською спеціальністю, які налічують солідну кількість студентів. Не можна не додати, що вечірнє навчання охоче відвідують і студенти-заочники загальнонаукового факультету. Серед студентів є багато творчої молоді — поети, прозаїки. Вони одностайно висловились за створення літературної студії на вечірньому відділі. Дехто може заперечити, що, мовляв, недоцільно, вечірники можуть відвідувати студію, яка існує нині для студентів стаціонару. Але там, по-перше, і без нас багато людей, а, по-друге, там просто не почують нашого голосу, в тому розумінні, що ми не зможемо часто виступати із своїми творами, пропонувати їх для обговорення. Щоб розмова про літературну студію не була безпредметною, мені хочеться вже зараз поділитися думками про примірну структуру її роботи.

Засідання студій можна було б робити раз на місяць, в неділю. До засідання один з її учасників готове оглядову доповідь або проповідь того чи іншого письменника, чи поета, або про якусь нову збірку творів.

Щодо керівника, то, мені здається, за ним зупинки не буде — в цьому нам допоможе філологічний факультет. Зрозуміло, що це тільки намітка роботи майбутньої студії, і згодом роботу її можна буде раціонально змінювати.

Наприкінці червня

Наприкінці червня в Одесі відбудеться десята, ювілейна пушкінська конференція. Такі конференції проводяться на Півдні країни (в Одесі або в Кишиневі) щороку, але в цьому році пушкінська конференція співпадає з двома знаменними датами життя і творчості Пушкіна: в 1963 році минуло 140 років з часу перебування великого поета в Одесі та 140 років

з того часу, коли він розпочав роботу над романом «Євгеній Онегін».

На конференції, в організації якої провідну роль грають Пушкінська комісія Одеського Будинку вчених та кафедра російської літератури нашого університету, буде заслухано багато цікавих доповідей вчених-пушкіністів з різних міст нашої країни. Про плани роботи конференції ми повідомимо в одному з наступних номерів нашої газети.

«ЗА НАУКОВІ КАДРИ»

СТОР. 4, 31 ТРАВНЯ 1963 р.

КЛУБ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДІЄ

РЕЗУЛЬТАТИ КОНКУРСУ

Художнє читання лише шести студентів відзначено заохочувальними преміями:

В. Волков (I курс біофаку),
І. Сивориновський (I курс біофаку),

Л. Терехова (I курс біофаку),
В. Явсенська (I курс біофаку),
Л. Лушер (I курс філфаку),
Т. Канишева (I курс філфаку).

Це говорить про те, що на заняттях, в аудиторіях необхідно збільшити кількість фонетичних вправ. Треба поставити справу так, щоб такі вправи виконувались щодня. Адже якщо ми хочемо оволодіти мовою для користування нею в практичній діяльності, то вивчати її треба щоденно. Очевидно, кафедрі необхідно скласти серію вправ для самостійної роботи студентів над фонетикою. Велику допомогу міг би подати в цьому обладнаний більш досконало фонетичний кабінет. В ньому могли б працювати після лекцій не лише студенти факультету іноземних мов, а й всі бажаючі.

Наш конкурс не охопив, на жаль, великої кількості студентів. Не взяли в ньому участі навіть окремі факультети. Тут необхідна організаційна допомога всіх викладачів кафедри іноземних мов, а не лише окремих ініціаторів. Думається, що факультет іноземних мов не повинен стояти остоною цього цікавого загальноуніверситетського міраприємства. Кому іншому, як не йому, задати тут тон.

Ініціатива цінна. Початок зроблено. Можна не сумніватися, що через рік список учасників конкурсу значно збільшиться, ширішою буде аудиторія слухачів, кращими і міцнішими знаннями.

Е. РОСІНА,
викладач кафедри іноземних
мов, голова жюрі конкурсу.

Нижче друкуються кращі з представлених перекладів.

Літературний конкурс

ТОМАС ГУД

Золото! Золото! Золото!

Золото!

На тяжесть твою сонце

желтое пролито.

Будь ты чеканное или литое

Не знает никто от тебя покоя.

Тебя покупают, хранят,

продают,

Воруют и грабят, и в дом

берут;

Старость дрожащей и слабой

рукой

Держала б тебя до доски

гробовой.

Юность презренья к тебе полна.

Ты многим порокам цена.

Цена злодеяний, несчастий

и голода.

Золото! Золото! Золото!

Золото!

Добро или зло — тысячелико,

Широко то поле, где ты

владыка

Спасать, разрушать, проклинать,

славословить,

ЗОЛОТО

Или кандалльной неволей

неволить.

Тебе же всегда гравировочный

пресс

Перевел с англійського студент I курса мехмату Ігорь Волченко.

Дарує то профиль царственный
Бесс
(Доброй в известной мере),
To профиль Кровавой Мери!

Із Б. Брехта

Танк, генерал, в бою силен

и грозен,

Он валит лес, мешает кровь

с землей.

Один лишь недостаток в нем

серъезен:

Он без водителя не выйдет

в бой.

Во время боевых воздушных

схваток

За самолетом ветру

не поспеть.

Но, генерал, и тут есть

недостаток:

Без летчика ему не полететь.
Всего надежней — человек.
И что же?

Ты человека на войну послал.
Но человек не без изъяна
тоже:

Он может здраво мыслить,
генерал.

Перевел Андрей ШЕВЧЕНКО.
(філфак).

Редактор М. ДОБРОГОРСЬКИЙ.